

dr hab. Mariusz Nepelski

Szkoła Główna Służby Pożarniczej w Warszawie

RECENZJA

w postępowaniu habilitacyjnym Pana dra Tomasza Safiańskiego

I PODSTAWA WYDANIA RECENZJI

Uchwała Rady Dyscypliny Naukowej Nauki o Bezpieczeństwie Akademii WSB nr 18/2022/2023 z dnia 17 kwietnia 2023 roku w sprawie powołania komisji habilitacyjnej w postępowaniu w sprawie nadania stopnia doktora habilitowanego dr. Tomaszowi Safiańskiemu w dziedzinie nauk społecznych w dyscyplinie nauki o bezpieczeństwie.

II PODSTAWOWE DANE O HABILITANCIE

Panu dr. Tomaszowi Safiańskiemu stopień doktora nauk prawnych w dyscyplinie kryminalistyka został nadany w 2012 roku uchwałą Rady Naukowej Instytutu Prawa Karnego Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Warszawskiego. Tytuł rozprawy doktorskiej brzmiał: *Skuteczność Europolu w zakresie działań operacyjnych*. Promotorami w przewodzie doktorskim byli prof. dr hab. Ewa Gruza oraz prof. dr hab. Zbigniew Lasocik, a recenzentami prof. dr hab. Karol Sławik oraz prof. dr hab. Małgorzata Król-Bogomilska.

Pan dr Tomasz Safiański w 1998 roku ukończył wyższe studia zawodowe na kierunku administracja w zakresie bezpieczeństwa i porządku publicznego w Wyższej Szkole Policji w Szczytnie, zostając oficerem dyplomowanym Policji. Naukę kontynuował na Wydziale Zarządzania i Administracji Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie, otrzymując w 2000 roku tytuł zawodowy magistra administracji. Na tym samym wydziale w 2003 roku otrzymał tytuł zawodowy magistra prawa.

Habilitant od 2009 roku do 2012 roku prowadził w Wyższej Szkole Policji w Szczytnie zajęcia dydaktyczne dla kadry kierowniczej Policji z zakresu wybranych aspektów kierowania jednostką Policji. Następnie, w latach 2013–2014 prowadził w Wyższej Szkole Handlowej w Radomiu zajęcia dydaktyczne na studiach I i II stopnia na kierunku bezpieczeństwo wewnętrzne. Od 2015 roku do 2016 roku pracował jako wykładowca na Uniwersytecie Warszawskim, gdzie prowadził zajęcia dydaktyczne na studiach podyplomowych

Kryminologiczne, wiktymologiczne i społeczno-kulturowe aspekty migracji i handlu ludźmi. Następnie w latach 2013–2017 był wykładowcą WSPiA Rzeszowskiej Szkoły Wyższej z siedzibą w Rzeszowie, gdzie prowadził zajęcia dydaktyczne na studiach I i II stopnia na kierunku bezpieczeństwo.

Pan dr Tomasz Safiański w ramach realizowanej aktywności badawczej w latach 2011–2012 był ekspertem w projekcie badawczym realizowanym przez Uczelnię Łazarskiego w Warszawie, a w latach 2021–2022 ekspertem w projekcie międzynarodowym realizowanym przez Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie.

Należy nadmienić, że dr Tomasz Safiański jest emerytowanym oficerem Policji z doświadczeniem w krajowych i międzynarodowych strukturach policyjnych. Był m.in. naczelnikiem wydziału w Departamencie Bezpieczeństwa Publicznego MSWiA, naczelnikiem wydziału w Departamencie Bezpieczeństwa i Nadzoru MSWiA, ekspertem Centralnego Biura Śledczego KGP, ekspertem Biura Spraw Wewnętrznych KGP, zastępcą dyrektora Biura Wywiadu Kryminalnego KGP, dyrektorem krajowego biura Interpolu oraz szefem krajowej jednostki Europolu.

III OCENA OSIĄGNIĘCIA NAUKOWEGO PRZEDŁOŻONEGO JAKO PODSTAWA UBIEGANIA SIĘ O NADANIE STOPNIA DOKTORA HABILITOWANEGO

Pan dr Tomasz Safiański w dokumentacji złożonej wraz z wnioskiem o przeprowadzenie postępowania w sprawie nadania stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie nauk społecznych w dyscyplinie nauki o bezpieczeństwie [wniosek o przeprowadzenie postępowania w sprawie nadania stopnia doktora habilitowanego, autoreferat (str. 3), wykaz osiągnięć naukowych (str. 2).], wskazał jako osiągnięcie naukowe będące podstawą ubiegania się o nadanie stopnia doktora habilitowanego monografią pt. *Tak zwany Interpol, studium uwarunkowań skuteczności zwalczania przestępczości transgranicznej i terroryzmu w ramach globalnej współpracy policyjnej*, wydaną przez Wydawnictwo Difin w 2023 roku, liczącą 503 strony, z nadanym numerem ISBN 978-83-8270-153-1. Wskazane wydawnictwo zostało wpisane do wykazu wydawnictw publikujących recenzowane monografie naukowe, poziom I — 80 punktów, zgodnie z załącznikiem do komunikatu Ministra Edukacji i Nauki z dnia 22 lipca 2021 roku w sprawie wykazu wydawnictw publikujących recenzowane monografie naukowe. Praca została poddana recenzjom wydawniczym przez prof. dra hab. Waldemara Zubrzyckiego oraz dra hab. Piotra Chlebowicza.

Monografia składa się z wprowadzenia (str. 15–30), siedmiu rozdziałów (str. 31–450), zakończenia (str. 451), załączników (str. 452–464), bibliografii (str. 465–503). W pracy została

zachowana terminologia właściwa dla nauk społecznych, skupiona m.in. wokół dyscypliny naukowej nauki o bezpieczeństwie. W monografii została poruszona problematyka dotycząca rozpoznawania, wykrywania i zwalczania przestępczości, z naciskiem na przestępczość transgraniczną i terroryzm. Przeprowadzone przez Autora badania zostały skoncentrowane na działalności Międzynarodowej Organizacji Policji Kryminalnej Interpol (MOPK) i jej skuteczności w zakresie zwalczania zagrożeń transgranicznych.

Użyte w pracy nazewnictwo, definicje, oznaczenia literowe czy symbole graficzne zostały dobrane trafnie. Analiza treści publikacji pokazuje, że Autor przeprowadził staranny przegląd literatury, aktualnych rozwiązań prawnych i organizacyjnych w zakresie rozpoznawania, wykrywania i zwalczania przestępczości transgranicznej i terroryzmu w ramach Międzynarodowej Organizacji Policji Kryminalnej Interpol. Podkreślam, że w recenzowanej pracy Autor dobrał trafnie literaturę — w odniesieniu do opisywanych zagadnień, umiejętnie wykorzystując w podjętych rozważaniach.

We wstępie Autor opisał obszar problemowy, który podjął się zbadać. Wskazał zakres działalności Interpolu, zarówno pierwotny odnoszący się do współpracy policji kryminalnej w obszarze ścigania sprawców najpoważniejszych przestępstw transgranicznych oraz obecny, uwzględniający szerszy zakres zagrożeń będących w zainteresowaniu Interpolu. Zauważył, że obecnie oprócz policji kryminalnej, Interpol współdziała z policjami lokalnymi, służbami ochrony granic, służbami celnymi, służbami antykorupcyjnymi oraz służbami specjalnymi (str. 15). Podjęte rozważania nad podmiotowym i przedmiotowym zakresem Interpolu, nakreśliły Habilitantowi kierunek dociekań (str. 17) – *co powinno być zrobione, aby zoptymalizować skuteczność działań Interpolu w zwalczaniu przestępczości transgranicznej?* Zakresem problemowym podjętych rozważań uczynił *uwarunkowania skuteczności zwalczania zagrożeń transgranicznych (przestępczości i terroryzmu) w ramach globalnej współpracy policyjnej z wykorzystaniem form i metod działań operacyjnych stosowanych w ramach MOPK oraz ich wpływ na bezpieczeństwo* (str. 17).

Autor sformułował cel poznawczy oraz utylitarny. Tym pierwszym uczynił *zidentyfikowanie uwarunkowań skuteczności działań operacyjnych podejmowanych przez MOPK w sferze bezpieczeństwa rozumianej jako zdolność przeprowadzania właściwych przedsięwzięć w zakresie rozpoznawania i wykrywania zagrożeń związanych z przestępczością oraz terroryzmem i zapobiegania im* (str. 18). Natomiast jako cel utylitarny wskazał *opracowanie postulatów optymalizacji potencjału operacyjnego Interpolu do zwalczania przestępczości transgranicznej* (str. 18). Na potrzeby osiągnięcia głównego celu badań zdefiniował sześć celów szczegółowych (str. 19):

- *wskazanie specyfiki, systematyki i funkcji kryminalistycznych działań operacyjnych Interpolu;*
- *rozpoznanie barier dla skuteczności współpracy w ramach Interpolu rozumianych jako elementy zewnętrzne wobec tej organizacji;*
- *ustalenie słabych i mocnych stron Interpolu rozumianych jako kwestie wewnętrzne tej organizacji, decydujących o skuteczności transgranicznej współpracy policyjnej;*
- *poznanie sposobów radzenia sobie z trudnościami współdziałania w ramach Interpolu;*
- *określenie, w jakim stopniu kooperacja policyjna na płaszczyźnie Interpolu spełnia oczekiwania praktyków policyjnych;*
- *wskazanie kierunków rozwoju potencjału operacyjnego Interpolu w przyszłości.*

Wskazane cele szczegółowe nie zostały wprost powiązane z kolejnymi rozdziałami monografii, niemniej zostały sformułowane prawidłowo, mieszcząc się w ramach celu głównego. Podkreślam, że cel główny jest kompatybilny z tematem opracowania, lecz uwzględnia szerszy zakres badawczy. Temat odnosi się do zwalczania przestępczości transgranicznej i terroryzmu, natomiast cel główny, do rozpoznawania, wykrywania i zapobiegania zagrożeniom związanym z przestępczością oraz terroryzmem. Podkreślam, że na skuteczność zwalczania przestępczości niewątpliwie mają wpływ wskazane w celu badawczym przejawy takie jak rozpoznanie, wykrywanie, czy zapobieganie.

W dalszej kolejności Autor formułuje główny problem badawczy, który słusznie przedstawia w postaci pytania (str. 19) *w jaki sposób można usprawnić potencjał operacyjny Interpolu – rozumiany jako jego materialne i niematerialne środki działania oraz określone atrybuty prawne – w celu zwiększenia skuteczności rozpoznawania i wykrywania przestępczości transgranicznej i terroryzmu oraz zapobiegania im?* Główny problem badawczy skłonił Habilitanta do opracowania aż siedemnastu problemów szczegółowych (str. 19–20):

- *Na czym polega specyfika zwalczania zagrożeń dla bezpieczeństwa związanych z przestępczością i terroryzmem w ramach Interpolu?*
- *Jakie są uwarunkowania skutecznego rozpoznawania i wykrywania zagrożeń dla bezpieczeństwa związanych z przestępczością i terroryzmem na platformie Interpolu oraz zapobiegania im?*
- *Na ile przyjęte przez Interpol rozwiązania organizacyjne pozwalają na skuteczne prowadzenie międzynarodowej współpracy policyjnej?*
- *Na ile Interpol jest skutecznym centrum wywiadu kryminalistycznego?*
- *Na ile Interpol jest skutecznym centrum wymiany informacji kryminalnych?*

- *Na ile Interpol jest skutecznym centrum wywiadu kryminalnego?*
- *W jakim stopniu Interpol zapewnia skuteczną koordynację i wsparcie działań w obszarze bezpieczeństwa transgranicznego?*
- *Na czym polega specyfika poszukiwań osób podejrzanych w ramach Interpolu?*
- *W jakim wymiarze Interpol jest w stanie skutecznie przeciwdziałać zagrożeniom związanym z terroryzmem?*
- *Jakie czynniki złożyły się na powstanie i rozwój Interpolu?*
- *Na ile współpraca policyjna w ramach Interpolu ma wpływ na zapewnienie sobie bezpieczeństwa przez państwa członkowskie?*
- *W jakim zakresie polskie organy ścigania wykorzystują wsparcie operacyjne Interpolu?*
- *Jakimi atrybutami podmiotowości prawnomiędzynarodowej dysponuje Interpol?*
- *Jaki jest status prawny Interpolu?*
- *Jakie przestępstwa podlegają w praktyce ściganiu na podstawie niejasnych przepisów statutu Interpolu?*
- *Jakich zmian należy dokonać w celu zagwarantowania ochrony praw osób objętych działaniami operacyjnymi prowadzonymi we współpracy w ramach Interpolu?*
- *Jakie reformy powinny być podjęte, aby Interpol był zdolny do skutecznego organizowania współpracy policyjnej w przyszłości w coraz bardziej złożonym środowisku międzynarodowym?*

Udana próba wyjaśnienia szczegółowych problemów badawczych została opisana we wszystkich rozdziałach poddanej recenzji monografii.

Przyjęte przez Autora monografii założenia badawcze, które zostały opisane we wprowadzeniu, uwzględniają ponadto hipotezę roboczą oraz opis zastosowanych metod badawczych. Za hipotezę badawczą przyjął przypuszczenie (str. 20), że *Zasadniczym uwarunkowaniem skutecznego rozpoznawania i wykrywania przestępczości transgranicznej i terroryzmu oraz zapobiegania im jest prawidłowe przetwarzanie (wymiana, gromadzenie i analizowanie) w ramach Interpolu odpowiednich (aktualnych, wiarygodnych i dokładnych) informacji kryminalnych oraz danych kryminalistycznych. W konsekwencji nie jest możliwe skuteczne zwalczanie terroryzmu w oparciu o działania operacyjne podejmowane na płaszczyźnie Interpolu.*

Rozwiązanie przyjętych problemów badawczych, jak zauważył Habilitant, wymagało zastosowania takich metod badawczych, które mogłyby pozwolić na identyfikację źródeł skutecznej współpracy policji krajowych w ramach Interpolu, a przez to skuteczne zwalczanie zagrożeń

będących w zainteresowaniu tej instytucji, szczególnie przestępczości transgranicznej i terroryzmu. W badaniach zostały zastosowane metody o charakterze teoretycznym i empirycznym, właściwe naukom o bezpieczeństwie i naukom prawnym (str. 20–27):

- sondaż diagnostyczny z wykorzystaniem techniki wywiadu przeprowadzony wśród funkcjonariuszy służb ochrony prawa mających doświadczenie we współpracy w ramach Interpolu,
- analiza TOWS/SWOT obejmująca identyfikację czynników oraz ich ewaluację,
- analiza, synteza, porównywanie, wnioskowanie i uogólnianie w odniesieniu do: przepisów prawa międzynarodowego publicznego, prawa wewnętrznego, prawa pierwotnego i wtórnego Interpolu; praktyki przeciwdziałania zagrożeniom związanym z przestępczością transgraniczną i terroryzmem w ramach Interpolu; literatury; danych statystycznych; potencjału operacyjnego Interpolu do podejmowania działań w sferze bezpieczeństwa; teorii ekonomicznych.

W podjętych badaniach, Autor posiłkował się metodami właściwymi dla nauk prawnych, tj. analizą dogmatyczno-prawną, historyczno-prawną oraz prawno-porównawczą. Zaprezentowane podejście, polegające na łączeniu metod właściwych różnym dyscyplinom naukowym, umożliwiło szersze wyjaśnienie sformułowanych problemów badawczych.

W tym miejscu należy odnieść się do najmocniejszej poznawczo metody badawczej, którą Habilitant zastosował w swoich rozważaniach, tj. metody sondażu diagnostycznego, przeprowadzonego techniką wywiadu. Przyjmując, że działalność Interpolu ma charakter globalny, to Autor badań słusznie zastosował wspomnianą metodę na grupie funkcjonariuszy służb ochrony prawa z całego świata, tj. Europy, Afryki, Ameryki Północnej, Ameryki Południowej, Azji, Australii i Oceanii, Bliskiego Wschodu oraz Polski. Respondentów podzielił na trzy odrębne grupy, do których skierował inne pytania. W pierwszej grupie zostali uwzględnieni funkcjonariusze służb ochrony prawa innych państw (poza Polską). Badanie obejmowało 9 pytań (N100). Do drugiej grupy zostali zaliczeni emerytowani funkcjonariusze polskich służb ochrony prawa. Badanie obejmowało 15 pytań (N50). W ostatniej trzeciej grupie były osoby pełniące funkcję dyrektora Krajowego Biura Interpolu w Warszawie. To badanie obejmowało 20 pytań (N4). Autor monografii nie wykazał liczebności populacji, na którą składają się funkcjonariusze służb ochrony prawa pracujący w strukturze Interpolu oraz współpracujący w ramach Interpolu – populacji obejmującej cały glob oraz poszczególne regiony geograficzne wymienione w tabeli nr 1 (str. 22). W konsekwencji nie wskazał minimalnej wiarygodnej próby badawczej. Oznacza to, że badania mogły mieć charakter pogładowy. Takie zachowanie badacza należy uznać za negatywne, tym bardziej, że spostrzeżenia z wymienionych badań, zdaniem Autora, były *fundamentalne i przyczyniły się nie tylko do*

zrozumienia słabych stron oraz barier współpracy, ale także do sformułowania wniosków dotyczących optymalizacji potencjału operacyjnego Interpolu (str. 21). Obroną na postawioną tezę, mogą być przyjęte przez Habilitanta podstawowe kryteria doboru do badań sondażowych. Dla ekspertów zagranicznych była to *szłuba w krajowej jednostce Interpol, delegowanie do zadań w Sekretariacie Generalnym Interpolu (ewentualnie biurze regionalnym) lub inne zaangażowanie w bezpośrednią współpracę z Interpolem* (str. 22). W przypadku polskich ekspertów, kryterium podstawowe oscylowało wokół doświadczenia w *korzystaniu z metod i form globalnej współpracy policyjnej w związku z pełnieniem służby w pionie współpracy międzynarodowej, wywiadu kryminalnego, techniki kryminalistycznej, przestępczości zorganizowanej czy służby dyżurnej* (str. 22). Uważam, że wykazanie liczebności populacji, tj. osób pracujących w ramach Interpolu byłoby możliwe, tym bardziej, że w dalszych rozważaniach Autora odnajdujemy liczbę 195 państw członkowskich (str. 308). Natomiast wykazanie liczebności populacji opartej na osobach współpracujących, mogłoby okazać się niemożliwe. Po pierwsze problemem byłaby sama ilość instytucji z poszczególnych państw, które współpracują z Interpolem, a w dalszej kolejności wykazanie ilości osób z poszczególnych instytucji. Po drugie zgoda na udostępnienie takich danych. Niestety, Autor badania nie odnosi się do tej kwestii, według mnie istotnej. Niemniej przyjmuję zaprezentowany przez Autora badania pogląd, że *Przyjęty sposób doboru oraz wielkość próby badawczej były kompromisem pomiędzy staraniem o zachowanie reprezentatywności oraz faktycznymi możliwościami wykonania badań* (str. 22).

Uważam, że wartość poznawcza opinii wyrażonych przez funkcjonariuszy biorących udział w badaniach, w połączeniu z pozostałymi metodami badawczymi była istotna dla osiągnięcia celu badań i wyjaśnienia problemów badawczych. Sama ilość pozyskanych opinii w wywiadach z funkcjonariuszami innych państw, reprezentującymi niemal cały glob, jest imponująca i cenna poznawczo.

Monografia składa się z siedmiu rozdziałów. Pierwszy został zatytułowany *Specyfika zwalczania w ramach MOPK zagrożeń dla bezpieczeństwa związanych z przestępczością i terroryzmem – systematyka i funkcje działań operacyjnych Interpolu* (str. 31–52). Autor przypomina, że *Interpol nie stanowi policji w rozumieniu uzbrojonej służby mundurowej mającej uprawnienia do stosowania środków przymusu w celu utrzymania bezpieczeństwa publicznego i egzekwowania obowiązujących przepisów prawa oraz ścigania karnego przestępców (zatrzymywania, przesłuchiwania)*. Zaznacza również, że *nie ma uprawnień do prowadzenia działań operacyjnych na terytorium państw (obserwacja, wywiad operacyjny)*. Z dociekań Habilitanta będących wynikiem analizy trafnie dobranej literatury przedmiotu wynika, że działalność Interpolu *sprowadza się do przetwarzania i wymiany informacji na temat przestępczości oraz zagrożeń*

bezpieczeństwa oraz na zapewnianiu policjom na całym świecie skutecznych możliwości komunikowania się i wymiany informacji o osobach podejrzanych oraz przedmiotach związanych z przestępstwem w sytuacji przemieszczania pomiędzy państwami. Autor przywołuje, że kompetencje operacyjne Interpolu nie zostały określone w statucie i nie wiemy, czy i jakie działania operacyjne może realizować. Obecnie, do działań o charakterze operacyjnym podejmowanych przez Interpol można zaliczyć (str. 33,34):

- gromadzenie, analizowanie i wymiana informacji kryminalnych,
- gromadzenie i wymiana informacji dotyczących śladów kryminalistycznych (DNA, odfitki linii papilarnych),
- poszukiwania podejrzanych i osób zaginionych,
- poszukiwania utraconych rzeczy (pojazdów, dokumentów, dzieł sztuki),
- pomoc w ustalaniu tożsamości NN zwłok,
- wczesne ostrzeganie policji krajowych o nowych typach przestępstw, specyficznym modus operandi czy najgroźniejszych przestępcach,
- pomoc w zabezpieczeniu śladów oraz identyfikacji ofiar na miejscu katastrof,
- koordynowanie transgranicznych operacji policyjnych,
- zapewnianie państwom członkowskim wsparcia informacyjnego w związku ze znaczącymi wydarzeniami międzynarodowymi (sportowymi, kulturalnymi, politycznymi),
- rozwijanie specjalistycznej wiedzy o metodach stosowanych w ramach procedur śledczych i dochodzeniowych,
- szkolenie kadr policyjnych, w tym w zakresie antykorupcyjnym,
- opracowywanie raportów i analiz dotyczących przestępczości transgranicznej.

Zdaniem Autora, Interpol realizuje działania operacyjne w sześciu podstawowych formach, tj.: *poszukiwania osób, grupy zadaniowe, projekty operacyjne, wsparcie koordynacyjne, wywiad kryminalny, wywiad kryminalistyczny*. Natomiast *kluczową metodą działania Interpolu jest wymiana informacji kryminalnych, zarówno osobowych, jak i nieosobowych*. Działania te nie pozwalają na realizację funkcji taktyki kryminalistycznej w pełnym wymiarze.

Cenne poznawczo są również wyniki przeprowadzonych przez Habilitanta analiz w zakresie specyfiki działalności operacyjnej Interpolu na tle poziomów przeciwdziałania przestępczości transgranicznej. W rozdziale tym zostały zaprezentowane wyniki badań sondażowych na grupie 100 respondentów. Spośród działań wywiadowczych Interpolu pod kątem istotności dla zwalczania zagrożeń transgranicznych, najwyżej zostały ocenione poszukiwania międzynarodowe (podejrzanych, osób zaginionych, utraconych rzeczy). W swoich rozważaniach Autor dochodzi do

wniosku, że potencjał operacyjny Interpolu należy rozumieć jako *całokształt uwarunkowań określających sprawność i wydajność przedsięwzięć realizowanych na poziomie strategicznym i operacyjnym zwalczania zagrożeń transgranicznych oraz uwarunkowania przedsięwzięć realizowanych na poziomie taktycznym przy współudziale krajowych biur Interpolu* (str. 46). Ze wskazaną tezą należy się zgodzić.

Przeprowadzone w pierwszym rozdziale badania Autor konstatuje wnioskiem, że w całym okresie istnienia Interpolu potencjał operacyjny tej instytucji przeszedł jedynie proces zmian warunkowanych rozwojem technologii, natomiast istota i podstawy prawne współpracy pozostały niezmienione. Przeprowadzona analiza definiuje tą instytucję z jednej strony z perspektywy podstawowych możliwości zastosowania czynności operacyjnych, wręcz marginalnych w obliczu możliwości policji narodowych. Z drugiej zaś, jako instytucję informacyjno-koordynującą o bardzo istotnym znaczeniu dla ścigania sprawców przestępstw o charakterze transgranicznym.

Stwierdzam, że treści zawarte w rozdziale pierwszym uwzględniają problematykę charakterystyczną dla nauk o bezpieczeństwie, stanowiąc staranny przegląd literatury przedmiotu.

Kolejny rozdział został zatytułowany *Uwarunkowania skutecznego rozpoznawania i wykrywania przez Interpol zagrożeń dla bezpieczeństwa związanych z przestępczością i terroryzmem oraz zapobiegania im* (str. 53–116). Autor zagłębia się w nim w problematykę działań operacyjnych podejmowanych przez Interpol. Przedstawia badania sondażowe, które przeprowadził na grupie 100 respondentów, będących funkcjonariuszami służb ochrony prawa innych państw, mających doświadczenie w pracach podejmowanych przez Interpol. W badaniach udział wzięli funkcjonariusze reprezentujący niemal cały świat (załącznik nr 2 str. 454–456), co oznacza, że mają one niezwykle cenny charakter poznawczy. W ramach wskazanych dociekań, Autor zbadał bariery prawne, polityczne, organizacyjno-techniczne oraz odnoszące się do niewystarczającego poziomu wiedzy merytorycznej o Interpolu wśród praktyków policyjnych, a także stereotypy i mity wokół Interpolu w społeczeństwach państw członkowskich. Podobnie zbadał słabe strony Interpolu w wymiarze prawnym, organizacyjnym, technicznym, operacyjnym. Następnie poszukiwał źródeł skuteczności działań operacyjnych, opierając się między innymi na przeprowadzonych badaniach sondażowych na grupie 50 emerytowanych funkcjonariuszy polskich służb ochrony prawa. Stwierdzam, że zagadnienia zawarte w rozdziale drugim uwzględniają problematykę charakterystyczną dla nauk o bezpieczeństwie.

Trzeci rozdział *Potencjał operacyjny Interpolu do podejmowania działań w sferze bezpieczeństwa* (str. 117–243), uwzględnia dalszy opis działalności Interpolu. Autor przedstawił w nim środki, formy i metody operacyjne tworzące potencjał operacyjny Interpolu. W swoich rozważaniach podjął próbę zaprezentowania potencjału Interpolu w ujęciu jakościowym

i ilościowym, posiłkując się m.in. badaniami statystycznymi oraz sondażowymi na grupie emerytowanych funkcjonariuszy polskich służb ochrony prawa i innych państw. Poddał charakterystyce przejawy taktyczno-kryminalistyczne oraz aspekty organizacyjne działania centrali Interpolu i krajowych biur Interpolu. Przedstawił globalny charakter tej instytucji, wyjaśnił specyfikę poszukiwań osób oraz szerzej wskazał na możliwości koordynacji działań policyjnych przez Interpol. Warte przytoczenia są opinie dotyczące wątpliwości co do zasadności dalszego zwalczania terroryzmu w ramach MOPK. Wątpliwości takie wyraziło 56 respondentów wywiadu prowadzonego z wykorzystaniem kwestionariusza dla funkcjonariuszy służb ochrony prawa innych państw. Wątpliwości dotyczyły z jednej strony wymiernych wyników tej walki w ostatnich 20 latach. W tym kontekście respondenci podnosili, że trudno jest wskazać, co tak naprawdę zostało zrobione w ramach Interpolu w sferze walki z terroryzmem (str. 225). Ponadto, zgodnie z wnioskiem Autora, popartym analizą przeprowadzoną w ramach recenzowanego rozdziału, *Interpol dysponuje jedynie potencjałem do wsparcia działań ukierunkowanych na zapobieganie zagrożeniom terrorystycznym głównie w zakresie ochrony granic państwowych oraz współpracy z sektorem prywatnym* (str. 242). Natomiast, jak dalej podnosi Habilitant, *Interpol w oparciu o przyznany mandat prawny, wykorzystując wiedzę ekspercką oraz zdolności do udostępniania informacji oraz utrzymywania komunikacji pomiędzy funkcjonariuszami policji krajowych, powinien starać się przyjąć rolę światowego centrum wczesnego ostrzegania o zagrożeniach terrorystycznych* (str. 242). Słuszne są twierdzenia Autora, że *Przeprowadzone badania wykazały istnienie silnego napięcia w ramach Interpolu będącego wynikiem ścierania się przeciwstawnych sił: z jednej strony konieczności zacieśnienia globalnej współpracy antyterrorystycznej, z drugiej niechęci do dzielenia się informacjami o terrorystach uzasadnianej wrażliwością własnego bezpieczeństwa narodowego* (str. 243). Stwierdzam, że zagadnienia zawarte w rozdziale trzecim uwzględniają problematykę charakterystyczną dla nauk o bezpieczeństwie.

Rozdział czwarty został zatytułowany *Zakres wykorzystania potencjału operacyjnego Interpolu w sferze bezpieczeństwa przez polskie służby ochrony prawa* (str. 244–269). Autor poświęcił w nim szczególną uwagę na wykazanie specyfiki współpracy państwa polskiego z Interpolem. W rozdziale tym Habilitant prezentuje wyniki badań oparte głównie na analizie prawno-organizacyjnej rozwiązań w zakresie współpracy z Interpolem, analizie statystycznej, studium przypadku oraz badaniach sondażowych przeprowadzonych na grupie emerytowanych funkcjonariuszy polskich służb ochrony prawa. Wynika z nich, że *obecność i aktywna współpraca w ramach Interpolu jest w interesie Polski i powinna być rozwijana, a członkostwo w Interpolu pozwala policji polskiej na prowadzenie bezpośredniej współpracy operacyjnej z policjami krajowymi wszystkich państw członkowskich tej organizacji, dokonywanie sprawdzeń w bazach*

danych SG Interpolu oraz wymianę wiedzy i doświadczeń użytecznych w zwalczaniu międzynarodowej przestępczości (str. 246). Stwierdzam, że zagadnienia zawarte w rozdziale czwartym uwzględniają problematykę charakterystyczną dla nauk o bezpieczeństwie.

Kolejny, piąty rozdział zatytułowany *Uwarunkowania polityczne podejmowania przez Interpol działań w sferze bezpieczeństwa* (str. 270–317), odnosi się do charakterystyki tytułowych uwarunkowań politycznych w wymiarze historycznym i obecnym oraz podejmowanych prób zachowania apolityczności przez tę instytucję. Badania, w głównej mierze oparte na wnikliwej analizie literatury przedmiotu oraz badaniach sondażowych funkcjonariuszy służb ochrony prawa innych państw, jak również polskich służb, zostały zaopatrzone wnioskiem Autora, że *idea Interpolu została stworzona przez policję dla policji* (str. 291) i została przeprowadzona bez inspiracji politycznych. Była to oddolna inicjatywa praktyków śledczych wynikająca z potrzeb pracy wykrywczej. Działania podejmowane obecnie w ramach organizacji w swych zamierzeniach niekoniecznie zmierzają wyłącznie do wzmocnienia praktycznej współpracy policyjnej na świecie. Z przeprowadzonych badań wynika, że zapotrzebowanie polityczne na symbol instytucjonalnego przeciwdziałania zagrożeniom związanym z przestępczością transgraniczną na poziomie globalnym ma obecnie zdecydowanie większe od nich znaczenie. W konsekwencji czego Interpol w znacznej mierze pozostaje instytucją bardziej kierunkowaną potrzebami politycznymi społeczności międzynarodowej niż potrzebami operacyjnymi policji krajowych. (str. 292). Z dalszych spostrzeżeń Habilitanta wynika, że funkcjonowanie Interpolu nawet w przypadku konfliktów między państwami członkowskimi przekłada się na praktykę neutralizowania zagrożeń transgranicznych przez społeczność międzynarodową. Zatem Interpol, będąc integratorem globalnej współpracy policyjnej, jest w stanie wywierać niezależny od poszczególnych państw członkowskich wpływ na kształtowanie polityk bezpieczeństwa (str. 315). Stwierdzam, że zagadnienia zawarte w rozdziale piątym uwzględniają problematykę charakterystyczną dla nauk o bezpieczeństwie.

Szósty rozdział *Uwarunkowania prawne do prowadzenia działań w sferze bezpieczeństwa przez Interpol* (str. 318–412), pokazuje zależności między statusem prawnym i funkcjami Interpolu w relacjach międzynarodowych, a skutecznością zwalczania przestępczości transgranicznej i terroryzmu. Rozdział ten obfituje w oryginalne wnioski Autora. Stwierdzam, że zagadnienia zawarte w rozdziale szóstym nie są wprost charakterystyczne dla nauk o bezpieczeństwie, jednak miały istotny wpływ na dalsze badania Autora monografii.

Ostatni rozdział zatytułowany *Wnioski z przeprowadzonych badań empirycznych* (str. 412–450), uwzględnia ocenę potencjału operacyjnego Międzynarodowej Organizacji Policji Kryminalnej Interpol oraz oryginalne postulaty Autora, które dotyczą reformy działalności

operacyjnej rzeczowej instytucji. Stwierdzam, że zagadnienia zawarte w rozdziale siódmym uwzględniają problematykę charakterystyczną dla nauk o bezpieczeństwie.

Z całą pewnością najsłabszym punktem monografii jest jej zakończenie (str. 451). Zostało przedstawione na jednej trzeciej strony, kreując myśl Habilitanta, jak sędzę wyrwaną z kontekstu. Zakończenie w pracy badawczej powinno stanowić przede wszystkim podsumowanie przeprowadzonych badań oraz weryfikację założeń badawczych uwzględnionych we wprowadzeniu. Stwierdzam, że Autor nie uwzględnił w zakończeniu elementów charakterystycznych dla tej części pracy badawczej.

Konstatując poruszony przez Habilitanta obszar problemowy jest istotny dla bezpieczeństwa w wymiarze narodowym i międzynarodowym, bezpośrednio wpływając na nasze bezpieczeństwo. Niestety, jak dotąd nie był wystarczająco eksplorowany, dlatego też przeprowadzone przez Autora badania należy uznać za ważne poznawczo i wnoszące istotny wkład w rozwój dyscypliny naukowej nauki o bezpieczeństwie, w szczególności przeprowadzone analizy i formułowane wnioski w zakresie:

- rozszerzenia, usystematyzowania, uaktualnienia i pogłębienia wiedzy z zakresu działań operacyjnych Interpolu;
- identyfikacji czynników wpływających na skuteczność zwalczania przestępczości transgranicznej i terroryzmu w ramach Interpolu (problemów organizacyjnych, technicznych i prawnych);
- oceny skuteczności zwalczania przestępczości transgranicznej i terroryzmu w ramach Interpolu;
- uporządkowania wiedzy na temat globalnej współpracy policyjnej w ramach Interpolu;
- praktycznej użyteczności badań.

Stwierdzam, że zagadnienia zawarte w rozdziale drugim uwzględniają problematykę charakterystyczną dla nauk o bezpieczeństwie, a przedstawione przez Habilitanta badania są cenne poznawczo oraz zawierają oryginalne wnioski. Przedłożona do recenzji monografia jako podstawa ubiegania się o nadanie stopnia doktora habilitowanego stanowi znaczny wkład w rozwój nauk o bezpieczeństwie.

IV OCENA ISTOTNEJ AKTYWNOŚCI NAUKOWEJ

Pan dr Tomasz Safiański legitymuje się istotną aktywnością publikacyjną. W przedstawionym do recenzji wykazie osiągnięć naukowych, będącym załącznikiem nr 4 do

wniosku o przeprowadzenie postępowania habilitacyjnego, wykazał 138 pozycji opublikowanych po uzyskaniu stopnia naukowego doktora.

Habilitant, w swoim dorobku naukowym posiada 3 monografie autorskie oraz 4 współautorskie (wykaz osiągnięć naukowych str. 1 i 2):

- Tak zwany Interpol – studium uwarunkowań skuteczności zwalczania przestępczości transgranicznej i terroryzmu w ramach globalnej współpracy policyjnej, Difin, Warszawa 2023, ISBN: 978-83-8270-153-1 (autorstwo).
- Przeciwdziałanie w przedsiębiorstwie zagrożeniom związanym z przestępczością oraz nieuczciwą konkurencją - aspekty prawne i praktyczne, Centrum Profilaktyki Biznesu VISNA, Warszawa 2017, ISBN: 978-83-947834-0-2 (autorstwo).
- Działania operacyjne Europolu, Wydawnictwo Wyższej Szkoły Policji w Szczytnie, Szczytno 2013, ISBN 978-83-7462-383-4 (autorstwo).
- Wywiad i analityka w biznesie. Prawne i praktyczne aspekty biznesowej analizy wywiadowczej, Difin, Warszawa 2023, ISBN: 978-83-8270-168-5 (współautorstwo).
- Czynności operacyjno-rozpoznawcze polskich służb ochrony prawa w prawie krajowym i międzynarodowym, Difin Warszawa 2022, ISBN: 978-83-8270-066-4 (współautorstwo).
- Ochrona przedsiębiorstwa przed szpiegostwem gospodarczym. Prawne i praktyczne aspekty zapewnienia bezpieczeństwa aktywów przedsiębiorcy, Difin Warszawa 2021, ISBN: 978-83-8085-845-9 (współautorstwo).
- Narkotyki i dopalacze. Zjawisko-zagrożenia-rozpoznawanie zachowań – profilaktyka – pierwsza pomoc, ASPRA JR, Warszawa-Łódź 2016, ISBN: 978-83-939410-3-2 (współautorstwo).

Przedstawione monografie uwzględniają problematykę właściwą naukom o bezpieczeństwie. Ponadto cechują się badaniami charakterystycznymi dla nauk prawnych, jednak prezentowane w nich wnioski mają duże znaczenie dla aspektów bezpieczeństwa. Należy dodać, że Habilitant w wykazie dorobku naukowego (str. 3) wykazał współpracę autorską przy monografii naukowej, w której nie widnieje jako współautor. Mając na uwadze powyższe, pozycji tej nie przypisano do monografii współautorskich.

Pan dr Tomasz Safiański był autorem i współautorem 72 rozdziałów w monografiach oraz 46 artykułów w czasopiśmie. Podnoszone w nich zagadnienia w zdecydowanej większości są właściwe naukom o bezpieczeństwie. Ponadto kandydat do stopnia naukowego

doktora habilitowanego był współautorem 4 opublikowanych raportów z badań, redaktorem 8 monografii oraz współautorem 1 komentarza do ustawy.

Przed uzyskaniem stopnia naukowego doktora, Kandydat także charakteryzował się aktywnością publikacyjną, wydając 34 pozycje. Natomiast po uzyskaniu stopnia doktora, opublikował 138 pozycji, co należy zaakcentować jako bardzo pozytywny przejaw aktywności publikacyjnej.

Pan dr Tomasz Safiański wygłosił 27 referatów na krajowych i międzynarodowych konferencjach naukowych, wziął udział w 12 komitetach naukowych i organizacyjnych konferencji o charakterze naukowym. Uczestniczył w charakterze wykonawcy w pracach zespołów badawczych w 5 projektach, w tym w 2 międzynarodowych.

Habilitant po uzyskaniu stopnia naukowego doktora uczestniczył w 2 stażach naukowych w Akademii Korpusu Policji w Bratysławie oraz w Wyższej Szkole Kształcenia Zawodowego we Wrocławiu. Uczestniczy w krajowych i międzynarodowych organizacjach i towarzystwach naukowych: Stowarzyszenie Taktyków Kryminalistyki z siedzibą w Warszawie (prezes zarządu), Polskie Towarzystwo Kryminalistyczne z siedzibą w Warszawie (członek), Centrum Profilaktyki Społecznej w Milanówku (członek Rady Naukowej), The Criminological and Criminalistic Research Center at the Faculty of Law of the Matej Bel University in Banská Bystrica (członek Rady Konsultacyjnej), International Police Association – IPA (członek), Łódzka Akademia Profilaktyki Społecznej działającej przy Akademii Humanistyczno-Ekonomicznej w Łodzi (członka Rady Programowej), Fundacja Bonum Humanum z siedzibą w Warszawie (członek Rady Programowej). Ponadto kandydat do stopnia naukowego doktora habilitowanego posiada 119 cytowań publikacji, 15 autocytań; Impact Factor 1,60 oraz Indeks Hirscha na poziomie 6.

Stwierdzam, że Pan dr Tomasz Safiański po uzyskaniu stopnia naukowego doktora wykazuje się istotną aktywnością naukową i organizacyjną realizowaną w więcej niż jednej uczelni, również z uwzględnieniem uczelni zagranicznych.

V WNIOSKI

Pan dr Tomasz Safiański ubiegający się o nadanie stopnia doktora habilitowanego spełnia wymagania określone w art. 219 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. — Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce, tekst jednolity Dz. U. z 2023 r., poz. 742.

12.06.2023

dr hab. Mariusz Nępczyński